

a result, insufficient methodological and practical training of teachers for excursion activities were one of the significant obstacles to the development of educational tourism. The author highlights the first courses in the Russian Empire for the training of leaders of student excursions, which were held in Odesa and Kyiv in 1902, 1915 and 1916. It is determined that the organizers of the courses were public organizations (Crimean-Caucasian Mountain Club in Odesa, Kyiv Ornithological Society named after K. F. Kessler in Kyiv), but not official educational institutions or educational authorities. The programs of the courses were analyzed, their comparison was carried out, the topics of excursions conducted for the students and were part of the curriculum were determined. The activities of a number of organizations on conducting domestic and foreign excursions for teachers mainly in the summer are highlighted. The routes of teachers' excursions within the state and abroad (Europe, Middle East, United States of America) are determined. It is indicated that the excursions were included in the program of summer "repeated" courses of teachers (analogous to the current refresher courses) in particular in Kharkiv, Poltava. It is demonstrated that the activity of training teachers to conduct educational excursions was not interrupted even during the First World War. It is shown that in carrying out activities for the training and advanced training of excursion leaders, both the funds of educational authorities and educational institutions, personal funds of teachers, and sponsorship were involved, both in monetary form and by providing benefits for travel and accommodation, providing the possibility of free travel by private steamships, etc.

Key words: educational excursions, teachers, training courses, advanced training.

УДК 378:377:796(075)

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.90.22>

Пістряк П. В., Бєлашов Ю. О., Самсонова Г. С., Шабатура С. О., Мартиненко О. М.

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ПРОТИТАНКОВОГО РАКЕТНОГО КОМПЛЕКСУ “СТУГНА-П” У РІЗНИХ УМОВАХ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Підсумовуючи результати аналізу науково-методичної, спеціальної та довідкової літератури, членами науково-дослідної групи встановлено, що питанням розроблення та апробації педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки і оборони України до застосування новітніх зразків високоточної зброї у різних умовах службово-бойової діяльності – присвячено недостатню кількість науково-методичних праць, що потребує подальших наукових розвідок та підкреслює актуальність і практичну складову обраного напрямку дослідження.

Головною метою дослідження є апробація педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до застосування протитанкового ракетного комплексу “Стугна-П” у різних умовах службово-бойової діяльності. Під час дослідно-аналітичної роботи були використані наступні методи дослідження: абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання, математично-статистичні, (кореляційного аналізу, факторного аналізу) тощо.

В результаті емпіричного дослідження членами науково-дослідної групи (НДГ) апробовані педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України (НГУ) до застосування протитанкового ракетного комплексу (ПТРК) “Стугна-П” у різних умовах службово-бойової діяльності (СБД). Запропоновані нами педагогічні умови складаються із наступних блоків: діагностично-організаційного, формуючого та контрольного.

Впровадження в систему вогневої підготовки запропонованих педагогічних умов сприяло підвищенню професійного рівня (професійних компетентностей) науково-педагогічних працівників, які приймали участь в дослідженні (в межах наукового проєкту “Практик”, 2021–2022 рр.). Крім цього, аналізуючи отримані результати доцільно констатувати, що у представників експериментальної групи спостерігаються більш якісні показники сформованості теоретичних знань будови та експлуатації ПТРК “Стугна-П”, а також його зарубіжних аналогів. Порівнюючи показники практичного відпрацювання нормативів, які передбачають навчально-тренувальні (бойові) пуски із використанням ПТРК “Стугна-П” членами НДГ відмічається підвищення ефективності тактичного мислення у представників бойових розрахунків із числа курсантів експериментальної групи (Ег) на відміну від досліджуваних курсантів контрольної групи (Кг).

Членами НДГ з'ясовано, що в ході педагогічного експерименту значним чином зменшилася кількість курсантів Ег із низьким рівнем сформованості готовності до застосування ПТРК “Стугна-П” у різних умовах СБД на 30,36%, водночас збільшилася кількість курсантів, які мають дуже високий рівень сформованості готовності до дій у складі бойових розрахунків ПТРК “Стугна-П” на 10,71%. У респондентів Кг зазначені вище зміни виражені несуттєво.

Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають визначення сутнісних характеристик формування готовності майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки і оборони України до метаня ручних гранат на дальність та влучність в екстремальних умовах СБД.

Ключові слова: *апробація, високоточна зброя, готовність, екстремальні умови, майбутні офіцери, педагогічні умови, професійні компетентності, професійна підготовка, психофізична готовність, спеціальна фізична підготовка.*

На сьогодні основними векторами модернізації вогневої підготовки майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки і оборони України є перехід на використання в системі професійної освіти представників зазначеної вище категорії новітніх зразків озброєння та техніки. Це у свою чергу потребує внесення відповідних змін у програми їхньої багаторічної підготовки.

З цією метою у вищих військових навчальних закладах інституцій сектору безпеки і оборони України створюються відповідні умови, які забезпечують всебічний розвиток конкуренто-спроможного фахівця, здатного до професійного самовдосконалення упродовж проходження військової служби на офіцерських посадах. Сформовані професійні компетентності випускника вищого військового навчального закладу є індикатором його готовності до професійної діяльності.

У свою чергу, використання сучасних педагогічних методик (організаційно-педагогічних умов, технологій тощо) в системі підготовки майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки і оборони України (в реаліях сьогодення) забезпечує формування у них професійних компетентностей, що на сьогодні є важливим практичним завданням.

Дослідження виконано відповідно до планів науково-дослідної роботи: кафедри вогневої підготовки Національної академії Національної гвардії України, кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ (ініціативний проєкт “Практик”, 2021–2022 рр.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій у обраному напрямі наукової розвідки (1 етап, листопад-грудень 2021 р.) дозволив визначити низку учених: В. Волошина [1], В. Шемчука, О. Хацаюка, В. Соколовського, А. Ковтуненка, О. Корнієнка, Ю. Муштатова [2], А. Куруч [3], Ю. Таймасова [4] та інших фахівців (А. Бухуна, Є. Денисенка, Ю. Медвідь, А. Турчинова, В. Ягупова), які у своїх працях висвітлили особливості організації системи професійної освіти майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки і оборони України.

Не менш цікавими за своїм змістом та сутнісними характеристиками є напрацювання: В. Федорова, А. Бальви, П. Пістряка [5], О. Маркова, Ю. Самсонова, С. Бородіна, В. Шемчука, І. Атаманенка [6], Ю. Самсонова, Н. Партико, К. Дяченка, М. Курилова, Б. Кушнар'єва, А. Хоменка [7], Ю. Самсонова, О. Головченка, І. Кочури, Є. Безбородова, В. Толокнєєва, К. Дяченка, М. Курилова [8] та інших учених і практиків (В. Вербового, М. Ляпи, Т. Трегубенка, Ю. Чабаненка, Ю. Черніченка) – у яких окреслені основні напрями організації практичних занять з вогневої підготовки військовослужбовців інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ).

В результаті подальшої дослідно-аналітичної роботи нашу увагу привернули наукові праці: К. Тушко [9], С. Бурого [10], М. Боровика [11], В. Волубуєва [12] та інших фахівців (М. Лакатош, С. Марченкова, Ю. Ненько, В. Тюріної, Д. Швеця) – у яких визначаються сучасні педагогічні моделі (технології), які забезпечують формування готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової діяльності (СБД).

Заслужують уваги наукові праці учених: О. Хацаюка, М. Медвідя, Б. Максимчука, О. Курка [13], О. Кісілюка [14], О. Іванченко, Є. Євтушенка, С. Мальони, Н. Партико, В. Пастернацького [15], Р. Любичча [16] та інших учених і практиків (Д. Грищенко, М. Кузнецова, Г. Сухоради, О. Петрачкова, Ю. Фіногенова) – у яких розкриваються актуальні питання дослідження впливу рівня фізичної (спеціальної фізичної) підготовленості військовослужбовців різних категорій та вікових груп інституцій СБОУ на якість та ефективність виконання ними завдань за призначенням.

Відповідно до результатів аналізу науково-методичної, спеціальної та довідкової літератури, членами науково-дослідної групи встановлено, що питанням розроблення та апробації педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до застосування новітніх зразків високоточної зброї у різних умовах СБД – присвячено недостатню кількість науково-методичних праць, що потребує подальших наукових розвідок та підкреслює актуальність і практичну складову обраного напрямку дослідження.

Метою статті є апробація педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до застосування протитанкового ракетного комплексу “Стугна-П” у різних умовах службово-бойової діяльності.

Для досягнення мети дослідження заплановано вирішити наступні завдання:

- провести аналіз науково-методичної та спеціальної літератури у напрямі організації системи професійної освіти майбутніх офіцерів інституцій СБОУ;
- здійснити аналіз спеціальної науково-методичної та довідкової літератури у напрямі організації практичних занять з вогневої підготовки військовослужбовців інституцій СБОУ;
- визначити сучасні педагогічні моделі (технології), які забезпечують формування готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням у різних умовах СБД;
- здійснити аналіз спеціальної та довідкової літератури у напрямі дослідження впливу рівня фізичної (спеціальної фізичної) підготовленості військовослужбовців різних категорій та вікових груп інституцій СБОУ на якість та ефективність виконання ними завдань за призначенням.

Під час дослідження були використані наступні методи: абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання, математично-статистичні, (кореляційного аналізу, факторного аналізу) тощо. Крім вище переліченого було використано особистий досвід організації системи вогневої підготовки майбутніх офіцерів інституцій СБОУ.

В процесі подальшої дослідно-аналітичної роботи (2 етап, січень-лютий 2022 р.), членами науково-дослідної групи (НДГ) визначено: сутність та структуру формування готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України (НГУ) до протитанкового ракетного комплексу “Стугна-П” у різних умовах СБД [17]; критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів НГУ до застосування протитанкового ракетного комплексу (ПТРК) “Стугна-П” у екстремальних умовах СБД [18].

У динаміці 3 етапу (1 блок, березень-квітень 2022 р.), відповідно до отриманих результатів, членами НДГ розроблені педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів НГУ до застосування ПТРК “Стугна-П” у різних умовах СБД [19]. Надалі (2 блок, квітень-жовтень 2022 р.), членами НДГ організовано педагогічний експеримент.

Мета експерименту: перевірити результативність педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів НГУ до застосування ПТРК “Стугна-П” у різних умовах СБД. Незалежні змінні – педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів НГУ до застосування ПТРК “Стугна-П” у різних умовах СБД. Залежна змінна – рівень сформованості готовності майбутніх офіцерів НГУ (бойових розрахунків) до застосування ПТРК “Стугна-П” в екстремальних умовах СБД.

Учасники експерименту: курсанти командно-штабного факультету Національної академії НГУ (n=114 чол.). Для якісної організації педагогічного експерименту досліджуваних курсантів було розподілено на контрольну (Кг, n=58 чол.) та експериментальну (Ег, n=56 чол.) групи. Необхідно підкреслити, що представники Кг та Ег суттєво не розрізнялися за рівнем сформованості готовності до застосування ПТРК “Стугна-П” у різних умовах СБД, завдяки чому була забезпечена однорідність складу груп на початку проведення педагогічного експерименту. Надалі, з дотриманням теоретичних положень членами НДГ було проведено дослідно-експериментальну роботу у три етапи (констатувальний, формувальний та контрольний).

Перший, констатувальний етап роботи був спрямований: на аналіз спеціальної та довідкової літератури; дослідження рівня сформованості професійних компетентностей у представників досліджуваної категорії у напрямі застосування новітніх зразків високоточної зброї у змодельованих умовах навчально-бойової діяльності; визначення рівня психофізичної готовності курсантів до дій в екстремальних умовах СБД із використанням ПТРК “Стугна-П”; відпрацювання зазначених вище педагогічних умов [19]; відбір курсантів до Кг та Ег; виявлення рівня сформованості готовності курсантів досліджуваної категорії до застосування ПТРК “Стугна-П” у різних умовах СБД шляхом проведення констатувального зрізу; порівняння статистичних даних Кг та Ег.

На другому, формуальному етапі емпіричного дослідження, членами НДГ реалізовано та побудовано модель професійного розвитку майбутніх офіцерів, а також розроблено і теоретично обґрунтовано технологію формування готовності посадових осіб бойових розрахунків ПТРК “Стугна-П” (курсантів досліджуваної категорії) до дій в екстремальних умовах СБД. Доцільно зауважити, що представники Кг, які приймали участь у дослідно-експериментальній роботі, процес відбувався традиційно.

Третій (завершальний), контрольний етап емпіричного дослідження передбачав порівняння рівнів сформованості готовності курсантів Кг та Ег до застосування ПТРК “Стугна-П” у різних умовах СБД. У динаміці зазначеного вище етапу проведено узагальнення результатів педагогічного експерименту, а також відпрацьовані висновки щодо наявного рівня сформованості досліджуваних показників.

Під час порівняння досліджуваних показників Кг та Ег до початку експерименту встановлено, що емпіричне значення критерію χ^2 складає 0,1487, критичне – 7,813. Оскільки емпіричне менше за критичне, то характеристики порівнюваних груп збігаються на рівні значущості 0,05. Зроблено статистично обґрунтований висновок, що обидві групи є статистично подібними. Отже, умова для проведення констатувального експерименту була витримана.

Розглянемо результати констатувального етапу емпіричного дослідження (із використанням порядкової шкали, рис. 1).

В процесі дослідно-аналітичної роботи на контрольному етапі педагогічного експерименту нами визначено рівень сформованості готовності курсантів Кг та Ег до застосування ПТРК “Стугна-П” у різних умовах СБД; здійснено порівняння груп за статистичним критерієм, а також аналіз отриманих експериментальних даних. Надалі, після вивчення стану сформованості досліджуваних показників у представників Кг та Ег отримані наступні результати:

1) в процесі порівняння Кг до початку експерименту та Кг після його завершення емпіричне значення критерію χ^2 склало 3,707, критичне – 7,814. Оскільки емпіричне менше за критичне, то характеристики порівнюваних груп збігаються на рівні значущості 0,05. Отже, обидві групи є статистично схожими;

2) під час порівняння Кг та Ег після закінчення експерименту встановлено, що емпіричне значення критерію χ^2 складає 13,7797, критичне – 7,814. Достовірність розбіжностей характеристик порівнюваних груп становить 95%. Таким чином, обидві групи є статистично різні;

3) порівнюючи показники Ег до початку експерименту з Ег після його завершення з’ясовано, що емпіричне значення критерію χ^2 дорівнює 25,6042, критичне – 7,813. Достовірність розбіжностей характеристик порівнюваних груп становить 95%. Зроблено статистично обґрунтований висновок, що зазначені вище групи є статистично різні.

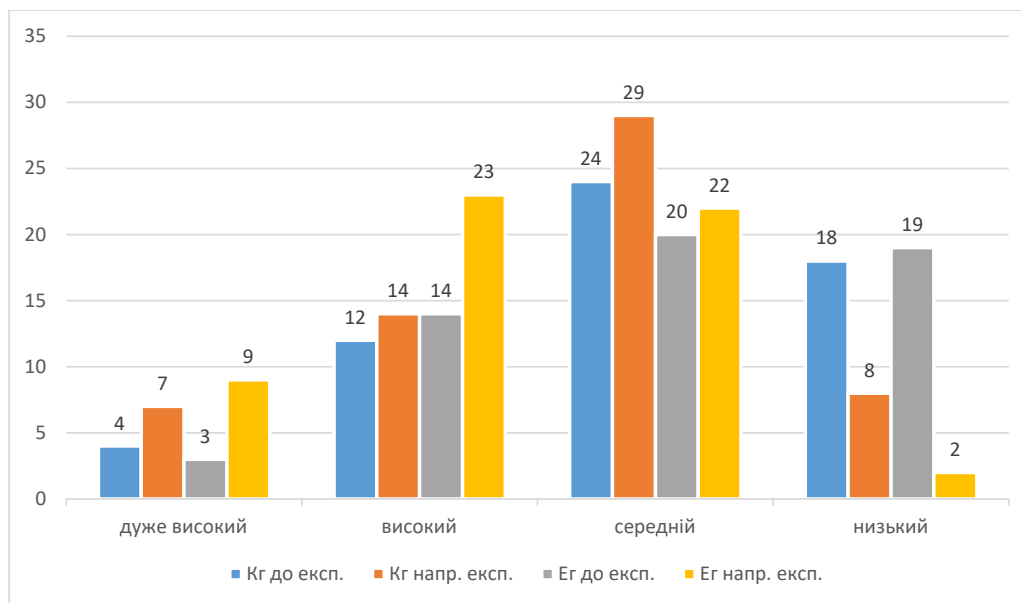

Рис. 1. Результати сформованості готовності курсантів К₂ та Е₂ до застосування ПТРК «Стугна-П» у різних умовах СБД

Примітка: обчислення здійснено із використанням прикладної комп'ютерної програми «Статистика в педагогіці» [20]

Підсумовуючи отримані результати доцільно констатувати, що всі необхідні умови для проведення педагогічного експерименту – витримані. Необхідно також підкреслити, що у представників Е₂ прослідковується позитивна динаміка сформованості готовності (професійних компетентностей) до застосування ПТРК “Стугна-П” (новітніх зразків високоточної зброї) у різних умовах СБД. Результати діагностування сформованості готовності представників К₂ та Е₂ до застосування ПТРК “Стугна-П” у різних умовах СБД надано у табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка рівнів сформованості готовності майбутніх офіцерів НГУ до застосування ПТРК “Стугна-П” у різних умовах СБД

Рівні	Групи курсантів					
	Кг, n=58 чол.			Ег, n=56 чол.		
	до експ. (чол.,%)	напр. експ. (чол.,%)	динаміка (чол.,%)	до експ. (чол.,%)	напр. експ. (чол.,%)	динаміка напр. експ. (чол.,%)
дуже високий	4 / 6,9	7 / 12,07	3 / 5,17	3 / 5,36	9 / 16,07	6 / 10,71
високий	12 / 20,69	14 / 24,14	2 / 3,45	14 / 25,0	23 / 41,07	9 / 16,07
середній	24 / 41,38	29 / 50,0	5 / 8,62	20 / 35,71	22 / 39,29	2 / 3,58
низький	18 / 31,03	8 / 13,79	- 10 / - 17,24	19 / 33,93	2 / 3,57	-17 / -30,36

Аналізуючи результати отримані наприкінці експерименту (табл. 1) доцільно констатувати, що у представників Е₂ спостерігається позитивна динаміка сформованості готовності до влучних пусків у складі бойових розрахунків ПТРК “Стугна-П” у змодельованих умовах навчально-бойової діяльності та в процесі виконання завдань за призначенням.

Таким чином, поставлені перед нами завдання виконані, а головна мета дослідження – досягнута.

Висновки. В результаті емпіричного дослідження членами науково-дослідної групи апробовані педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до застосування ПТРК “Стугна-П” у різних умовах СБД. Запропоновані нами педагогічні умови складаються із наступних блоків (з відповідним науково-методичним та організаційним наповненням): діагностично-організаційний, формуючий та контрольний.

Впровадження в систему вогневої підготовки запропонованих нами педагогічних умов сприяло підвищенню професійного рівня (професійних компетентностей) науково-педагогічних працівників, які приймали участь в дослідженні (в межах наукового проекту “Практик”, 2021–2022 рр.). Крім цього, аналізуючи отримані результати доцільно констатувати, що у представників експериментальної групи спостерігаються більш якісні показники сформованості теоретичних знань будови та експлуатації ПТРК “Стугна-П”, а також його зарубіжних аналогів. Порівнюючи показники практичного відпрацювання нормативів, які

передбачають тренувальні (бойові) пуски із використанням ПТРК “Стугна-П”, членами науково-дослідної групи відмічається підвищення ефективності тактичного мислення у представників бойових розрахунків із числа курсантів експериментальної групи на відміну від досліджуваних Кг.

Крім вище переліченого нами з'ясовано, що в ході педагогічного експерименту значним чином зменшилася кількість курсантів Ег із низьким рівнем сформованості готовності до застосування ПТРК “Стугна-П” у різних умовах СБД на 30,36%, водночас збільшилася кількість курсантів, які мають дуже високий рівень сформованості готовності до дій у складі бойових розрахунків ПТРК “Стугна-П” на 10,71%. У респондентів Кг зазначені вище зміни виражені несуттєво.

Результати дослідження впровадженні у систему вогневої підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів Національної гвардії України. Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають визначення сутнісних характеристик формування готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до метання ручних гранат на дальність та влучність в екстремальних умовах СБД.

Використана література:

1. Волошин В. Д. Формування умінь застосування спеціальних засобів і зброї майбутніми офіцерами-прикордонниками у процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2020. 217 с.
2. Шемчук В., Хацаюк О., Соколовський В., Ковтуненко А., Корнієнко О., Муштатов Ю. Формування професійних компетентностей майбутніх офіцерів до дій в умовах радіаційної, хімічної та біологічної небезпеки. *Збірник наукових праць НУОУ “Військова освіта”*. 2021. № 1 (43). С. 360-381.
3. Куруч А. В. Формування політичної компетентності майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2019. 292 с.
4. Таймасов Ю. С. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх фахівців служби цивільного захисту до самозбереження у професійній діяльності : автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2021. 44 с.
5. Федоров В. В., Бальва А. Ф., Пістряк П. В. Вогнева підготовка : навч. посіб., 2018. 324 с.
6. Марков О. В., Самсонов Ю. В., Бородин С. В., Шемчук В. А., Атаманенко І. О. Формування професійних компетентностей майбутніх офіцерів різних інституцій сектору безпеки і оборони України в системі вогневої підготовки із використанням сучасних технічних засобів навчання. *Науковий журнал “Інноваційна педагогіка”*. 2021. Вип. 32 (2). С. 60-74.
7. Самсонов Ю., Партико Н., Дяченко К., Курилов М., Кушнар'єв Б., Хоменко А. Результати дослідно-експериментальної перевірки педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів до бойового застосування ПТРК “ФАГОТ” із використанням засобів СФП. *Збірник наукових праць НУОУ “Військова освіта”*. 2021. № 32 (44). С. 231-247.
8. Самсонов Ю. В., Головченко О. В., Кочура І. І., Безбородов Є. В., Толокнеєв В. О., Дяченко К. Е., Курилов М. М. Модель формування готовності розрахунку установки ЗУ-23 до виконання завдань за призначенням із використанням засобів спеціальної фізичної підготовки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Фізична культура і спорт*. 2021. Вип. 7 (138). С. 109-114.
9. Тушко К. Ю. Педагогічні умови формування здатності майбутніх офіцерів-прикордонників до професійної взаємодії. *Збірник наукових праць “Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах”*. 2019. Вип. 66 (2). С. 151-153.
10. Бурій С. Педагогічні умови формування управлінської культури у майбутніх офіцерів в процесі практичної підготовки. *Збірник наукових праць НУОУ “Військова освіта”*. 2020. № 73 (37). С. 48-57.
11. Боровик М. О. Педагогічні умови формування фізичної витривалості у майбутніх офіцерів Національної поліції у процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2021. 384 с.
12. Волубуєв В. В. Педагогічні умови формування професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до проектного управління. *Збірник наукових праць “Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах”*. 2022. Вип. 83. С. 136-140.
13. Khatsaiuk, O., Medvid, M., Maksymchuk, B., Kurok, O., Dziuba, P., Tyurina, V., Chervonyi, P., Yevdokimova, O., Levko, M., Demchenko, I., Maliar, N., Maliar, E., & Maksymchuk, I. (2021). Preparing Future Officers for Performing Assigned Tasks through Special Physical Training. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 13 (2), 457-475. <https://doi.org/10.18662/rem/13.2/431>.
14. Кісілюк О. М. Методика розвитку силових якостей курсантів військових закладів вищої освіти засобами армспорту у процесі фізичного виховання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Харків, 2021. 22 с.
15. Іванченко О. М., Євтушенко Є. Г., Мальона С. Б., Партико Н. В., Пастернацький В. В. Удосконалення системи фізичного виховання майбутніх фахівців спеціальності 081 “Право”. *Збірник наукових праць “Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах”*. 2022. Вип. 80. С. 161-167.
16. Любич Р. І. Методична підготовленість майбутніх офіцерів НГУ з фізичного виховання як невід'ємна складова при формуванні фізичної готовності в процесі професійної підготовки. *Збірник наукових праць “Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах”*. 2022. Вип. 81. С. 213-217.
17. Павлов Я. В., Самсонов Ю. В., Бородин С. В., Толокнеєв В. О., Кушнар'єв Б. О. Сутнісні характеристики формування готовності майбутніх офіцерів НГУ до застосування комплексу “Стугна-П” у різних умовах службово-бойової (оперативної) діяльності. *Науковий журнал “Інноваційна педагогіка”*. 2021. Вип. 48 (2). С. 80-85.
18. Белашов Ю. О., Кириченко О. О., Безбородов Є. В., Шабатура С. О., Делямба М. М. Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до застосування протитанкового ракетного комплексу “Стугна-П” у екстремальних умовах службово-бойової діяльності. *Науковий журнал “Інноваційна педагогіка”*. 2022. Вип. 49 (1). С. 26-31.
19. Самсонов Ю. В., Соколовський В. В., Задорожний К. А., Повар О. В., Курилов М. М. Педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів НГУ до застосування ПТРК “Стугна-П” у різних умовах службово-бойової (оперативної) діяльності. *Науковий журнал “Інноваційна педагогіка”*. 2022. Вип. 49 (2). С. 31-37.
20. Комп'ютерна програма “Статистика в педагогіці” (Хі квадрат (χ^2): розподіл, як його обчислити, приклади). 2022. URL: <https://uk.warble-toncouncil.org/chi-cuadrada-8151> (дата звернення: 08.11.2022).

References:

1. Voloshyn, V.D. (2020). Formuvannya umin zastosuvannya spetsialnykh zasobiv i zbroi maibutnimy ofitseramy-prykordonnykamy u protsesi fakhovoi pidhotovky. [Formation of skills in the use of special means and weapons by future border guards in the process of professional training]. (Abstract of PhD thesis). Khmelnytskyi [in Ukrainian].
2. Shemchuk, V., Khatsaiuk, O., Sokolovskyi, V., Kovtunenka, A., Korniienko, O., Mushtatov, Yu. (2021). Formuvannya profesiynykh kompetentnosti maibutnykh ofitseriv do dii v umovakh radiatsiinoi, khimichnoi ta biolohichnoi nebezpeky. [Formation of professional competences of future officers for actions in conditions of radiation, chemical and biological danger]. Zbirnyk naukovykh prats NUOU "Viiskova osvita", 1 (43), 360-381 [in Ukrainian].
3. Kuruch, A.V. (2019). Formuvannya politychnoi kompetentnosti maibutnykh ofitseriv u vyshchyykh viiskovykh navchalnykh zakladakh. [Formation of political competence of future officers in higher military educational institutions]. (Abstract of PhD thesis). Kharkiv [in Ukrainian].
4. Taimasov, Yu.S. (2021). Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnykh fakhivtsiv sluzhby tsyvilnoho zakhystu do samozberezhennia u profesiinii diialnosti. [Theoretical and methodological principles of training future specialists of the civil protection service for self-preservation in professional activities]. (Abstract of D thesis). Kharkiv [in Ukrainian].
5. Fedorov, V.V., Balva, A.F., Pistriak, P.V. (2018). navchalnyi posibnyk. [Fire (shooting) training]. Kharkiv : HNUPS, 324 p. [in Ukrainian].
6. Markov, O. V., Samsonov, Yu.V., Borodin, S.V., Shemchuk, V.A., Atamanenko, I.O. (2021). Formuvannya profesiynykh kompetentnosti maibutnykh ofitseriv riznykh instytutiv sektoru bezpeky i oborony Ukrainy v systemi vohnevoi pidhotovky iz vykorystanniam suchasnykh tekhnichnykh zasobiv navchannia. [Formation of professional competences of future officers of various institutions of the security and defense sector of Ukraine in the fire training system using modern technical training tools]. Naukovyi zhurnal "Innovatsiina pedahohika", 32 (2), 60-74 [in Ukrainian].
7. Samsonov, Yu., Partyko, N., Diachenko, K., Kurylov, M., Kushnarov, B., Khomenko, A. (2021). Rezultaty doslidno-eksperymentalnoi perevirky pedahohichnykh umov formuvannia hotovnosti maibutnykh ofitseriv do boiovoho zastosuvannia PTRK "FAHOT" iz vykorystanniam zasobiv SFP. [The results of the research-experimental verification of the pedagogical conditions for the formation of the readiness of future officers for the combat use of the FAGOT ATGM using SPT means]. Zbirnyk naukovykh prats NUOU "Viiskova osvita", 32 (44), 231-247 [in Ukrainian].
8. Samsonov, Yu.V., Holovchenko, O.V., Kochura, I.I., Bezborodov, Ye.V., Toloknieiev, V.O., Diachenko, K.E., Kurylov, M.M. (2021). Model formuvannia hotovnosti rozrakhunku ustanovky ZU-23 do vykonannia zavdan za pryznachenniam iz vykorystanniam zasobiv spetsialnoi fizychnoi pidhotovky. [A model of formation of the readiness calculation of the ZU-23 installation to perform tasks as assigned with the use of means of special physical training]. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 15. Fizychna kultura i sport, 7 (138), 109-114 [in Ukrainian].
9. Tushko, K.Iu. (2019). Pedahohichni umovy formuvannia zdatnosti maibutnykh ofitseriv-prykordonnykiv do profesiinoi vzaie-modii. [Pedagogical conditions for the formation of the ability of future border guards to engage in professional interaction]. Zbirnyk naukovykh prats "Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh", 66 (2), 151-153 [in Ukrainian].
10. Buryi, S. (2020). Pedahohichni umovy formuvannia upravlinskoj kultury u maibutnykh ofitseriv v protsesi praktychnoi pidhotovky. [Pedagogical conditions for the formation of management culture among future officers in the process of practical training]. Zbirnyk naukovykh prats NUOU "Viiskova osvita", 73 (37), 48-57 [in Ukrainian].
11. Borovyk, M.O. (2021). Pedahohichni umovy formuvannia fizychnoi vytryvalosti u maibutnykh ofitseriv Natsionalnoi politsii u protsesi fakhovoi pidhotovky. [Pedagogical conditions for the formation of physical endurance in future officers of the National Police in the process of professional training]. (Abstract of PhD thesis). Kharkiv [in Ukrainian].
12. Volubueiv, V.V. (2022). Pedahohichni umovy formuvannia profesiinoi hotovnosti maibutnykh ofitseriv-prykordonnykiv do proektnoho upravlinnia. [Pedagogical conditions for the formation of professional readiness of future border guards for project management]. Zbirnyk naukovykh prats "Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh", 83, 136-140 [in Ukrainian].
13. Khatsaiuk, O., Medvid, M., Maksymchuk, B., Kurok, O., Dziuba, P., Tyurina, V., Chervonyi, P., Yevdokimova, O., Levko, M., Demchenko, I., Maliar, N., Maliar, E., & Maksymchuk, I. (2021). Preparing Future Officers for Performing Assigned Tasks through Special Physical Training. Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala, 13 (2), 457-475. <https://doi.org/10.18662/rem/13.2/431>.
14. Kisiliuk, O.M. (2021). Metodyka rozvytku sylovykh yakosti kursantiv viiskovykh zakladiv vyshchoi osvity zasobamy armsportu u protsesi fizychnoho vykhovannia. [Methodology for the development of strength qualities of cadets of military institutions of higher education by means of arm sports in the process of physical education]. (Abstract of PhD thesis). Kharkiv [in Ukrainian].
15. Ivanchenko, O.M., Yevtushenko, Ye.H., Malona, S.B., Partyko, N.V., Pasternatskyi V.V. (2022). Udoskonalennia systemy fizychnoho vykhovannia maibutnykh fakhivtsiv spetsialnosti 081 "Pravo". [Improving the system of physical education of future specialists in specialty 081 "Law"]. Zbirnyk naukovykh prats "Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh", 80, 161-167 [in Ukrainian].
16. Liubchych, R.I. (2022). Metodychna pidhotovlenist maibutnykh ofitseriv NHU z fizychnoho vykhovannia yak nevidiemna skladova pry formuvanni fizychnoi hotovnosti v protsesi profesiinoi pidhotovky. [Methodical preparation of future officers of NGU in physical education as an integral component in the formation of physical readiness in the process of professional training]. Zbirnyk naukovykh prats "Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh", 81, 213-217 [in Ukrainian].
17. Pavlov, Ya.V., Samsonov, Yu.V., Borodin, S.V., Toloknieiev, V.O., Kushnarov, B.O. (2021). Sutnisni kharakterystyky formuvannia hotovnosti maibutnykh ofitseriv NHU do zastosuvannia kompleksu "Stugna-P" u riznykh umovakh sluzhbovo-boiovoi (operativnoi) diialnosti. [Essential characteristics of the formation of the readiness of future officers of the NGU to use the "Stugna-P" complex in various conditions of service-combat (operational) activity]. Naukovyi zhurnal "Innovatsiina pedahohika", 48 (2), 80-85 [in Ukrainian].
18. Bielashov, Yu.O., Kyrychenko, O.O., Bezborodov, Ye.V., Shabatura, S.O., Deliamba, M.M. (2022). Kryterii, pokaznyky ta rivni sformovanosti hotovnosti maibutnykh ofitseriv Natsionalnoi hvardii Ukrainy do zastosuvannia protytankovoho raketnoho kompleksu "Stugna-P" u ekstremalnykh umovakh sluzhbovo-boiovoi diialnosti. [Criteria, indicators and levels of readiness of future officers of the National Guard of Ukraine to use the anti-tank missile complex "Stugna-P" in extreme conditions of service and combat activity]. Naukovyi zhurnal "Innovatsiina pedahohika", 49 (1), 26-31 [in Ukrainian].

19. Samsonov, Yu.V., Sokolovskiy, V.V., Zadorozhnyi, K.A., Povar, O.V., Kurylov, M.M. (2022). Pedagogical conditions for the formation of the readiness of future NGU officers to use ATRC "Stugna-P" in various conditions of service-combat (operational) activity. [Pedagogical conditions for the formation of the readiness of future NGU officers to use ATRC "Stugna-P" in various conditions of service-combat (operational) activity]. Naukovyi zhurnal "Innovatsiina pedahohika", 49 (2), 31-37 [in Ukrainian].
20. Kompiuterna prohrama "Statystyka v pedahohitsi" (Khi kvadrat (χ^2): rozpodil, yak yoho obchyslyty, pryklady). Computer program "Statistics in pedagogy" (Chi square (χ^2): distribution, how to calculate it, examples) (2022). URL: <https://uk.warble-ton-council.org/chi-cuadrada-8151> (data zvernennia: 08.11.2022). [in Ukrainian].

Pistriak P., Bielashov Yu., Samsonova G., Shabatura S., Martunenko O. The results of the research and experimental verification of pedagogical conditions for the formation of the readiness of future officers of the NGU to use the anti-tank missile complex "Stugna-P" in various conditions of service and combat activity

Formation of the readiness of future officers to use the anti-tank missile complex "Stugna-P" in various conditions of service and combat activity

Summarizing the results of the analysis of scientific-methodical, special and reference literature, the members of the research group established, that the issue of developing and approving pedagogical conditions for the formation of the readiness of future officers of institutions of the security and defense sector of Ukraine for the use of the latest models of high-precision weapons in various conditions of official and combat activity is devoted to an insufficient number of scientific and methodological works, this requires further scientific investigations and emphasizes the relevance and practical component of the chosen research direction.

The main goal of the study is the approbation of pedagogical conditions for the formation of the readiness of future officers of the National Guard of Ukraine to use the anti-tank missile complex "Stugna-P" in various conditions of service and combat activity. During the research and analytical work, the following research methods were used: abstraction, analysis and synthesis, induction and deduction, modeling, mathematical and statistical (correlation analysis, factor analysis), etc.

As a result of an empirical study, the members of the research group (RG) tested the pedagogical conditions for the formation of the readiness of future officers of the National Guard of Ukraine (NGU) to use the anti-tank missile complex (ATMC) "Stugna-P" in various conditions of service-combat activity (SCA). The pedagogical conditions offered by us consist of the following blocks: diagnostic and organizational, formative and control.

The introduction of the proposed pedagogical conditions into the system of fire training contributed to the improvement of the professional level (professional competences) of scientific and pedagogical workers who participated in the study (within the scientific project "Practice", 2021-2022). In addition, analyzing the obtained results, it is appropriate to state that the representatives of the experimental group have better indicators of the formation of theoretical knowledge of the structure and operation of the ATMC "Stugna-P", as well as its foreign analogues. Comparing the indicators of the practical implementation of the standards, which provide for educational and training (combat) launches using the ATMC "Stugna-P" by the members of the RG, an increase in the effectiveness of tactical thinking is noted among the representatives of combat calculations from the number of cadets of the experimental group (Eg), in contrast to the studied cadets of the control group (Kg). Members of the RG found out that during the pedagogical experiment, the number of Eg cadets with a low level of readiness for the use of ATMC "Stugna-P" in various SCA conditions significantly decreased by 30.36%, while at the same time, the number of cadets with a very high level increased formation of readiness for action as part of combat calculations of ATMC "Stugna-P" by 10.71%. Among the respondents of Kg, the above-mentioned changes are expressed insignificantly.

Prospects for further research in the chosen direction of scientific intelligence involve the determination of the essential characteristics of the formation of the readiness of future officers of the institutions of the security and defense sector of Ukraine to throw hand grenades for range and accuracy in extreme SCA conditions.

Key words: *approbation, high-precision weapons, readiness, extreme conditions, future officers, pedagogical conditions, professional competences, professional training, psychophysical readiness, special physical training.*

УДК 373.3.011.3-051:005.336.2:37.091.279.7(045)

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.90.23>

Покрова С. В.

ОЦІНЮВАЛЬНО-АНАЛІТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

В статті розглянуто сутність поняття "оцінювально-аналітична компетентність" та її роль у професійній діяльності вчителя початкових класів. Окреслено мету професійної діяльності вчителя початкових класів за Професійним стандартом: організація навчання й виховання учнів під час здобуття ними освіти через формування у них ключових компетентностей і світогляду на основі загальнолюдських і національних цінностей. За Професійним стандартом вчителя початкових класів виділено складові оцінювально-аналітичної компетентності, наявні в більшості трудових функцій, які повинні здійснювати педагоги.

Зазначено, що оцінювально-аналітична компетентність є не самостійним елементом професійної діяльності фахівця, а компонентом "механізму" освітнього процесу. Наведено особливості її формування та розвитку в загальній системі професійних компетентностей педагога.